

Секція 3. Економіка інклюзивного розвитку: фінансово-кредитне та
обліково-аналітичне забезпечення

к. е. н., доц. Фатюха Н. Г., студ. груп. ФЕУ-118 Мануковська В.В.

Національний університет «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

ПРОБЛЕМИ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ РІВНЯ

Актуальність. Питання бюджетної безпеки України з кожним роком все більше загострюється у зв'язку з дестабілізованою воєнно-політичною ситуацією, економічною кризою та неправильними методами вирішення соціально-економічних проблем державною владою. Все більш актуальним становиться розробка та перевірка на практиці методів комплексної оцінки багатьох факторів, які сповільнюють розвиток економіки держави та негативно впливають на всі сектори фінансової сфери.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бюджетна безпека країни - це один з найважливіших елементів фінансової безпеки, який є рушійною силою економіки держави. Поняття бюджетної безпеки є багатограним - воно поєднує в собі політичну та економічну складову. Цей термін в економіці розглядається як система правових і організаційних відносин, так і як показник ефективності бюджетної політики держави. Через двоїстість сутності бюджетної безпеки сьогочасні науковці дають різні визначення цього терміну. Якщо їх узагальнити та об'єднати в одне ціле, то можна виділити економічні аспекти, які характерні для бюджетної безпеки:

- високий рівень бюджетної безпеки забезпечує платоспроможність країни, що, в свою чергу, збалансовує доходи та видатки бюджетів державного та місцевого рівня;

- завдяки врегульованій бюджетній безпеці можливе більш ефективно використання бюджетних коштів у процесі виконання функцій органами влади різних рівнів - як державного, так і місцевого;

- забезпечує фінансову стійкість бюджетної системи до впливу загроз [1, с. 88-90].

Згідно з Методичними рекомендаціями щодо оцінки рівня економічної безпеки України стан бюджетної безпеки оцінюється за чотирма індикаторами. Значна кількість науковців спирається саме на цей метод у своїх працях.

Індикатори фінансової безпеки відображають специфіку певного рівня управління (громадян, підприємств, організацій та установ, банківської системи, держави і т.д.) або таких її складників, як безпека грошового обігу, інфляційна, валютна, бюджетна, боргова й інвестиційна безпека [2, с.63].

За результатами розрахунків, проведених за даними 2019 та 2020 років, значення лише одного показнику наближене до оптимального: дефіцит бюджетних та позабюджетних фондів сектору загальнодержавного управління - всього -0,005% та -0,31% відповідно. Інші три показники свідчать про загрози бюджетній безпеці України. Відношення дефіциту державного бюджету до ВВП становить -1,96% та -5,18% відповідно. Це означає, що у 2019 році цей показник мав оптимальне значення, а у 2020 році його значення відхилялося від оптимального більше ніж на 3%. За останні роки рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет становив 32,45% та 32,83% відповідно, який, хоча і дещо перевищує норму, але не є критичним. Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету становив 46,52% та 47,57% відповідно, що є критичним значенням.

Аналіз індикаторів бюджетної безпеки дає змогу охарактеризувати її сучасний стан, а також розробити шляхи підвищення її рівня.

В першу чергу необхідно збалансувати видатки державного бюджету та знизити рівень дефіциту бюджету. Для цього на законодавчому рівні треба

встановити нову модель фіскальних правил, яка відповідає сучасним вимогам. Вона має бути чітко визначеною, гнучкою, відкритою та прозорою, простою в підтримці з боку напрямків макроекономічної політики. Також треба продовжувати та вдосконалювати реформи у сфері бюджетної децентралізації для того, що передати частину владних повноважень та обсягів їхнього фінансування на місцевий рівень [3, с. 271].

Висновки. Отже, проведене дослідження дає підстави зробити висновки.

Поняття бюджетної безпеки країни є важливим в економічній науці. Завдяки стабілізації рівня бюджетної безпеки та його підвищенню уряд може реалізувати стратегічні соціально-економічні пріоритети.

Згідно з Методичними рекомендаціями щодо оцінки рівня економічної безпеки України стан бюджетної безпеки оцінюється за чотирма індикаторами.

Так як 2019 та 2020 роках найбільш критичним був четвертий індикатор, то в першу чергу треба вживати заходів стосовно скорочення державного боргу та підвищення доходів державного бюджету. Також має сенс вдосконалення реформ у сфері бюджетної децентралізації.

Література

1. Фролов С. М., Козьменко О. В., Бойко А. О. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів / С. М. Фролов, О. В. Козьменко, А. О. Бойко – Суми: Українська академія банківської справи НБУ, 2015. – 332 с.
2. Івашко О. Фінансова безпека України в умовах кризових явищ в економіці / О. Івашко // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2015. – № 2. – С. 61-65.
3. Коляда Т.А., Гуз М.В. Оцінка впливу дефіциту бюджету на фінансову безпеку держави / Т.А. Коляда., М.В. Гуз // Бізнес Інформ. - 2019. - №7. - С. 266–272.